

ХАРАКТЕРИСТИКА І.ФРАНКОМ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ДОБИ

Проаналізовано погляди І.Франка на джерела права, що діяло на українських землях литовсько-польської доби. Порівнюючи становище українців під владою Польщі та Литви, І.Франко наголошував на кращих умовах існування в складі останньої. Мислитель розглядав такі джерела права, як Привілейні грамоти, Земські уставні грамоти, міжнародні договори, Судебник Великого князя Каземира IV та Литовські статuti 1529, 1566, 1588 рр.

Ключові слова: Іван Франко, привілей, статут.

Постановка проблеми. У науковій спадщині І.Франка відображено окремі аспекти розвитку українського права від найдавніших часів до періоду, сучасного письменнику. Такі розвідки мислителя частково аналізувалися у дослідженнях істориків та економістів, політологів і соціологів, проте, необхідно наголосити на недостатньому вивченні історичних, економічних, філософських, публіцистичних і літературно-критичних праць І. Франка саме з правової точки зору.

І.Франко відзначав, що після розпаду давньоруської держави, розвиток українського права відбувався у рідкісній ситуації розвитку правових систем тих держав, до складу яких у подальшому переходили українські землі. Характеризуючи добу литовсько-польського панування на українських землях, І.Франко наголошував, що литовсько-руське право багато у чому було спадкоємцем старого українського права. Він підкреслював існування строкатої системи правових джерел у період існування Литовсько-Руської держави. Зовсім інша ситуація, на думку вченого, спостерігалась на українських землях під владою Польської держави. Описуючи правову систему литовсько-польської доби, І.Франко звертав особливу увагу на законодавче закріплення залежного становища українського селянства. Він також наголошував на поширенні норм магдебурзького права. Ці питання, порушені у наукових працях мислителя, частково розглядалися у дослідженнях істориків та економістів, політологів і соціологів, проте необхідно наголосити на недостатньому висвітленні окресленої теми саме з правового погляду.

Ступінь наукової розробки проблеми. Джерельну базу статті становить передусім наукова спадщина великого Каменяря. Аналізуються історичні, економічні та літературно-критичні студії, а також публіцистичні праці І. Франка, в яких розглядаються джерела права литовсько-польської доби. Соціологічні, політичні, економічні, історичні та державно-правові погляди І. Франка були об'єктом дослідження таких вче-

них, як А. Брагінець, С. Злупко, О. Копиленко, Ю. Лаврінченко, О. Лисенко, М. Климаць, М. Кравець, О. Скакун, М. Стахова.

Мета статті полягає в тому, щоб на підставі ґрунтовного аналізу наукових праць І.Франка, з'ясувати погляди мислителя на джерела права, які діяли на українських землях під владою Литви та Польщі, а також визначити їх наукове значення для сучасності.

Виклад основного матеріалу. Дослідженню джерел литовсько-руського права велику увагу приділяли такі вчені, як Ф.Леонтович („Русская Правда и Литовский Статут” (1864), М.Владимирський-Буданов („Отношения между Литовским Статутом и Уложением царя Алексея Михайловича” (1877)), М.Максимейко („Источники уголовных законов Литовского Статута” (1894), „Русская Правда и литовско-руское право” (1904)), М.Ясинський („Уставные земские грамоты литовско-руского государства”). Незважаючи на те, що у І. Франка ми не знаходимо жодних посилань на вказані праці, у його власних дослідженнях міститься багато положень, практично ідентичних твердженням названих істориків права. Ми вважаємо, що тут можна говорити про результати власної наукової роботи І. Франка, правильність висновків якої підтверджується дослідженнями фахівців з цієї сфери питань. І це стосується не лише позицій, пов'язаних з аналізом джерел права і розвитку його головних інститутів. Подібне засвідчено і в описі державного устрою та суспільного ладу на українських землях протягом конкретного історичного відрізка часу. Саме тому можемо говорити про історико-правову сторону Франкових наукових досліджень. Звичайно, ця проблематика не була головною для вченого, він звертався до неї принагідно, досліджуючи інші, важливіші для нього питання.

У 40-х роках XIV століття внаслідок дії об'єктивних внутрішніх і зовнішніх чинників розпалася Галицько-Волинська держава, землі

якої були захоплені і поділені між Польщею, Литвою, Молдовою. У Франковому „Нарисі історії українсько-руської літератури до 1890 р.” читаємо: „... В р. 1343 Львів разом із частиною Галичини зайняв польський король Казімір Великий. Трохи вчасніше східні часті Придніпровської Русі, особливо Волинь і Поділля разом з Києвом, підпали під владу Великого князівства Литовського” [9, т. 41, с. 225]. Порівнюючи становище населення тих частин українських земель, які перебували під владою Польщі та Литви, І.Франко наголошував на кращих умовах існування в складі останньої.

Населення Великого князівства Литовського, після приєднання українських земель (Чернігово-Сіверщини, Волині, Подніпров'я, Поділля), на 90% складалося з українців та білорусів. “Хоча литовського походження, династія сього князівства вже коло половини XIV віку була в значній мірі християнізована і зрушена, - підкреслював учений. - Протягом XV віку південноруський вплив у тій литовській державі робиться переважним, приймаючи подекуди, особливо в язиці законів і публічних актів, зараску третього руського племені, білорусів” [9, т. 41, с. 226].

Система права, що діяла в той час на українських землях, відзначалась певною строкатістю. Українське право на початковому етапі характеризувалося вищим рівнем розвитку, ніж литовське. Саме тому тут деякий час зберігався власний юридичний устрій, а головним джерелом права були звичаєве давньоруське право та “Руська правда”. Загалом, литовсько-руське право багато у чому було спадкоємцем старого українського права. На думку дослідників, майже весь період з XIV по XVI ст., коли білоруські та українські землі перейшли під владу Литовської держави, там панувало звичаєве руське право, норми якого використовувались у білоруських, українських областях і у Литві.

До основних джерел права періоду литовського панування на українських землях належали Привілейні грамоти, Земські уставні грамоти, міжнародні договори. Наслідками кодифікаційних робіт стали такі збірники, як Судебник Великого князя Казимира IV, ухвалений у 1468 р. та Литовські статuti. Характеристика І.Франком змісту Литовських статутів, а також установа їхнього значення для правового життя українського населення відображені у таких працях ученого, як „Іван Вишенський, його час і письменська діяльність” (1892), „А.Н.Пыпин. История русской литературы” (1898), „Нарис історії

українсько-руської літератури до 1890 р.” (1910), „Українці” (1911).

У праці „Українці” І. Франко звертає увагу на те, що у XVI ст. в Литві виникли великі законодавчі праці – Литовські статuti, написані спочатку білоруською, а згодом польською мовами [9, т. 41, 172]. У змісті цих кодексів, що сформувались як правові акти багатонаціональної держави, використовувались норми давньоруського, римського, німецького, польського права, законодавства Великого князівства Литовського. Одним із вагомих джерел цих актів була “Руська Правда”. І. Франко підкреслював, що „українська природа, український народ і українська історія такі багаті, що здавен-давня показували великий вплив на другі народи...” [9, т. 27, 193].

Польське панування змінило державно-правову організацію українських земель, а в кінці XIV ст. на них відбулися значні суспільно-політичні зміни. Період литовсько-польського панування, як неодноразово вказував І.Франко, характеризувався укладенням уній – угод про політичний союз, що тривав понад сто вісімдесят років. Так, унаслідок Кревської унії (1385 р.) сформувався союз двох держав – Литви і Польщі, а великий литовський князь Ягайло, одружившись з польською королевою Ядвігою, став королем Польщі. Це призвело до поступової ліквідації самостійності південно-західних князівств, забезпечило панування польських феодалів над населенням українських земель. Городельська унія (1413 р.) зрівняла в правах польську і литовську шляхту. Люблінська унія (1569 р.) об'єднала Польське королівство і Велике князівство Литовське в одну державу – Річ Посполиту з єдиною грошовою системою, спільними органами влади і управління. Відтоді українські землі перейшли до короля на правах коронних, а польська шляхта здобула право володіти маєтками по всій території Речі Посполитої. Ополяченню й окатоличенню українського народу сприяла Берестейська церковна унія. Як зазначає М.Кравець, у працях Франка відображена ґрунтовна характеристика цієї угоди [7, с.35].

Період між підписанням Люблінської унії і серединою XVII століття І.Франко називав добою найтяжчого ярма, найгіршого становища українського народу. Письменник вважав, що “польський державний і суспільний лад, особливо на українській землі, розвинувся тоді з повною силою, а характеристикою його було власне продукування шляхетського пишнотвіту на основі мужицького поневолення” [9, т.47, с.59]. Аналізуючи польське законодавство, вчений під-

креслював, що суспільний розвиток Польщі відбувався іншим, ніж в Україні, шляхом, а соціальні відносини розвивалися у напрямі творення замкнених суспільних верств – станів. Станова організація, невідома у Київській Русі, проникла в Україну саме через Польщу. На відміну від класів, що відображають економічний статус певних соціальних груп, стани виникали на підставі визначених законом прав, привілеїв і обов'язків. Спочатку правові відмінності між станами були нечіткими, проте згодом, розмежування між шляхтою та іншими людьми стало дуже суворим, спадковим і майже непереборним. Суспільний лад Польщі характеризувався різким розмежуванням шляхетського стану і селянства. На територіях, які опинилися під владою Польщі, поволі, але невпинно впроваджувалось чуже для українського народу польське право.

І.Франко зауважував, що перехід Галичини від давньоруських порядків до польських, які чітко сформувалися лише під кінець XVI століття, відбувався досить повільно. Письменник констатував: “Панами в краю були поляки, і вони підлягали польському праву. По містах оселилися німці на “німецькім” праві. В горах і по Підгір'ю були, здається, ще від руських часів села, осаджені на “волооськім” праві, а головна частина людності – русини – підлягала руському праву. Жиди судилися своїм правом, вірмени – своїм, – одним словом – була правдива вавілонська змішанина правних порядків” [9, т.47, с.24]. На невеликих людей поширювалось руське право, яке, на думку І.Франка, було для них корисним, оскільки давало громаді значну самоуправу. Але для польської шляхти воно було не вигідним, тому, “від 1435р., коли в Червоній Русі заведено польське право і польські суди, до кінця XV віку число осель на німецькім праві все збільшується, поки вкінці зовсім не пропали невеликі решти староруського вічевого порядку по селах і не запанувало обік панщизняних тягарів також панське (домініальне) судівництво” [9, т.47, с.26].

Описуючи джерела права, яке діяло на українських землях періоду литовсько-польського панування, І.Франко вказував на привілеї. Вони могли санкціонувати місцеве звичаєве право, встановлювати довільні норми або виявляти князівські милості. У розвідці „3 історії брестського собору 1596 р.” (1895) І. Франко вказував на привілеї, надані константинопольському патріарху Єремію Граносу після його прибуття на Україну в 1589 р. Цей привілеї був виданий королем Стефаном за рекомендацією сенаторів Острозького та Тишкевича. Учений вказував, що

привілеєм “...король визнав патріарха найвищим пастирем і зверхником руської православної церкви і дав йому право юрисдикції над усім руським духовництвом” [9, т. 46, кн. 2, с. 201]. Цей привілеї, на думку письменника, створював невідомий до того часу на Русі прецедент. Руська церква ніколи не була під юрисдикцією патріарха, а управлялася і судилася цілком автономно, надання ж патріархальної юрисдикції сприяло різним зловживанням і примусам. Особливо це стосувалося періоду, коли патріархами ставали не освічені та набожні люди, а недостойні особи, які купували церковні посади. У таких випадках спостерігалися зловживання наданими привілеєм правами.

Крім привілеїв, І. Франко вказував на магдебурзьке право, як вагоме джерело права литовсько-польського періоду. У період входження українських земель до складу Великого Князівства Литовського та Королівства Польського поширення цього права значно прискорилось. Норми магдебурзького права містилися у приватних перекладах магдебурзьких кодексів та компілятивних підручниках магдебурзького права.

Проблема дії магдебурзького права в українських містах під владою Польщі І.Франко розглянув у розвідці „Грималівський ключ в р. 1800”, опублікованій в 1900 р. у першому томі журналу „Часопись правнича і економічна”. Більша частина цієї студії була написана ще 1885р. Її основою стали акти та матеріали, знайдені письменником у сімейному архіві В.Федоровича. Багата на документальний матеріал праця І.Франка „Грималівський ключ в р. 1800” привертала увагу істориків та економістів. На жаль, праця І.Франка “Грималівський ключ в р. 1800” не була об'єктом розгляду істориків права.

Характеризуючи рівень самоврядування українських міст періоду литовсько-польської доби, дослідники вказують на існування міст двох категорій: магістратські та ратушні. Відомий історик права М.Владимирський-Буданов виділяв ще й третю категорію міст – приватнопанські. Це міста з найменшими правами, які одержували привілеї на самоврядування від свого пана-власника [2, с.84]. Очевидно, саме до цієї групи міст належало, описане у праці І.Франка, містечко Грималів. Учений зауважував, що в XVII ст. Грималів був приватновласницьким містом і “...належав ураз із просторими дібрами доволі до могутньої шляхетської родини Сенявських” [9, т.44, кн.2, с.550]. 27 червня 1720 р. останній нащадок тієї родини – Адам Микола Сенявський надав місту Грималову право здійснювати судочинство за магдебурзьким правом.

Про це І.Франко писав: “...Адам Міколай з Гранава Сенявський, каштелян краківський, гетьман великий коронний, львівський генеральний, рогатинський, стрийський, любачівський, пісочинський і т. д. староста д[ня] 27 червня 1720 р., хочаючи піддвинути з упадку те містечко, зруйноване під час турецьких війн, надав йому привілеєм своїм право Магдебурзьке, вісім ярмарків до року і інші свободи” [9, т.44, кн.2, с.550].

У своєму дослідженні І.Франко навів дослівний текст привілею великого коронного гетьмана А.Сенявського, а також прокоментував його зміст. На початку цього документа власник міста проголошував: „Оскільки всі речі, що спираються на добрий порядок, тривають довго, а без порядку швидше приходять до занепаду, ... оскільки людська пам'ять коротка і швидко минаюча, якби про неї давні писання не нагадували наступним вікам, тому, вважаючи слушною справу зберігання мого міста Грималова у правах, цілості і звичасвій свободі, а також задовольняючи прохання тамошніх міщан, – я їм і їхнім нащадкам на вічні часи дарую право вести судочинство за магдебурзьким правом...” [9, т.44, кн. 2, с.553].

У привілеї А.Сенявський указував на необхідність “...всі справи, як і порядок, тримати за прикладом і звичаєм інших міст Польської корони (однак не ухиляючись від положень дідичного права мого і моїх спадкоємців)” [9, т.44, кн.2, с.553]. Крім принципів, за якими мало здійснюватися міське управління, у тексті документу згадувалися посади війта, радників, губернатора. Війт в основному виконував судові функції. На відміну від більшості міст з магдебурзьким правом, де війта обирали радники, грималівського війта призначав власник міста. Війт “...призначатиметься за моїм розпорядженням і розпорядженням моїх нащадків”, – наголошував А.Сенявський [9, т.44, кн.2, с.553].

Згідно з указаним привілеєм, усі правові спори мешканців міста повинні були розглядатися спочатку у війта, далі – у радному суді, а у випадку незадоволення сторін вирішенням справи, вони могли звернутися до губернатора. Останньою апеляційною інстанцією визнавався власник міста чи його спадкоємець. “Міські суди мають відбуватися таким чином: спочатку у війта, який призначатиметься за моїм розпорядженням і розпорядження моїх нащадків, далі у рідному суді, а потім, коли б сторони не булидоволені, у губернатора, що залишиться на моєму місці в Грималовському замку, а в кінці можлива ще апеляція до мене самого і до моїх спадкоємців, де звичайно приймається останнє рішення і

декрет у всіх справах”, – саме так у тексті привілею була описана градація міських судів [9, т.44, кн.2, с. 553].

Далі в документі, у відповідності з давніми королівськими привілеями і за давнім звичаєм, визначався час і порядок проведення ярмарків у місті. “...На ці ярмарки, – зазначав у привілеї власник міста, – дозволяю людям усіх станів і купцям приїжджати звідусюди продавати і купувати різні товари без будь-яких перешкод і здириства, що суворо, під загрозою кари і штрафу, наказується як міщанам, так і орендарям...” [9, т.44, кн.2, с. 553]. Дозволялося щонедільне проведення торгів.

З метою оборони міста на його жителів (як на християн, так і на євреїв) накладався обов'язок мати “...рушницю, два фунти пороху, дві копипульки організації варту, а також, за давнім звичаєм, утримувати двох вартових і по черзі висилати їх на варту” [9, т.44, кн.2, с. 553]. З міщан, які користувалися полем чи іншою земельною ділянкою, стягувалась платня, у відповідності з інвентарними приписами. Продавати землю можна було тільки мешканцям Грималова.

Кошти міського бюджету поповнювались за рахунок міських податків, зборів і орендної плати. Дозволялося вільне виробництво спиртних напоїв (варення пива) для власного вжитку, без шкоди орендним доходам. У привілеї зазначалось: “Поволіщини давати один раз на шість років – шостого вола, або щороку по теляру від вола. Стільки ж від корови, по два золотих від коня, по золотому від ялівки до 3-х років, а також повинні віддати десятину від бджіл, двадцятувівцю з ягням, двадцятув свиню. Кожний міщанин окремо з передніх будинків дає чиншу два золотих і 6 грошів на рік, із затильних будинків по 1 золотому і 3 гроші, а комірники по 18 грошів” [37, т.44, кн.2, с. 553]. Міщани зобов'язувалися до відбування шарварків “...за давнім звичаєм, тільки на міському ставку і інших, коли є потреба в ремонті греблі, вивозі дерева, каменю до млина”, а також до відпрацювання влітку двох днів на потреби двору і одного дня взимку для санної поїздки до Львова [9, т.44, кн.2, с. 554].

І. Франко висловив власні міркування щодо головних положень привілею А.Сенявського. Учений писав: „... В нашій душі будиться іронічне почуття, коли чуємо, як він, обтяживши міщан данинами і повинностями на користь своєї власної кишені, не соромиться повчати їх про „добрий і справедливий” обов'язок плачущого ще й понад те всіх публічних податків і поношення всяких державних тягарів” [9, т.44, кн.2, с. 554].

Також І.Франко дивувався з польського шляхтича, який "...живцем копіює свій привілей із давніх документів того роду, не дбаючи проте, що відносини сильно змінилися і що в многих місцях йому приходится оперувати вже не дійсними економічними та юридичними явищами, а очевидними фікціями. Бо чи ж не було фікцією накладання на міщан повинностей з титулу оборони міста перед ворогом і рівночасно звалювання на тих же міщан цілого тягара тої оборони?" [9, т.44, кн.2, с. 555]. Письменник зазначав, що все це вказує на нерозуміння власником міста крайових відносин. Уже через десятиліття, як зауважував І.Франко, дія привілею припинилась, а відносини, які ним регулювались, змінилися до невпізнання.

Особливої уваги у дослідженні історії польської держави письменник приділяв періоду XVI –XVII століть. Вадами польського державного організму, які спричинили його руйнування, вчений вважав повну безправність простого населення, брак просвіти і духовного піднесення залежних прошарків суспільства, необмежену владу панів і аморальність шляхти, послаблення впливу короля і державної адміністрації, релігійну нетолерантність, а також політичну корупцію.

Політичним прорахунком Польщі І.Франко вважав відсутність справедливого ставлення до українського народу. За часів існування Речі Посполитої головним прагненням українців західних земель було досягнути рівноправності у відносинах з іншими національностями. Письменник наголошував, що "взагалі польські порядки не допускали серед нешляхти того, що в новочаснім законодавстві прийнято називати легальною боротьбою за право; знаємо, зрештою, що й серед шляхти аж надто часто сей шлях бував також неможливий, так що вже в XVI віці в Польщі до повного розцвіту дійшла засада: *gdzie nie mozna prawem, trzeba isc lewem*"¹ [9, т.44, кн.2, с.624].

Усе це сприяло поширенню невдоволення серед селянства і козацтва своїм правовим становищем. І.Франко критикував твердження польських істориків, згідно з яким визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького визнавалась виключно "соціальним бунтом, повстанням хлопів проти панів". На думку вченого, важливими чинниками цієї боротьби українців за волю були також національні та релігійні мотиви.

Висновки. У період литовсько-польського панування на українських землях І.Франко вка-

зував на дію таких джерел права, як Привілейні грамоти, Земські уставні грамоти, міжнародні договори, Судебник Великого князя Казимира IV та Литовські статuti 1529, 1566, 1588 рр. Письменник зауважував, що право Литовсько-Руської держави базувалося в основному на місцевому звичаєвому і писаному праві. На його думку, правова культура українських земель у складі Великого князівства Литовського, більше вплинула на литовське право, ніж зазнала змін. На цьому історичному етапі право Київської Русі та Галицько-Волинської держави поєдналось з литовським і частково польським законодавством.

У працях ученого проаналізовані зміст і наслідки Кревської, Люблінської та Брестейської уній. На його думку, Кревська унія 1385 р. не принесла для поляків бажаного результату. А у 1569 р. за умовами Люблінської унії Польща і Велике князівство Литовське об'єдналися в одну державу – Річ Посполиту. Після цього українські землі остаточно втратили автономію і на них було поширено польську адміністративно-територіальну систему. І.Франко звертав увагу на зміни суспільного становища українського населення після Люблінської унії.

Список літератури

1. Боднарук Т.І. Західноруське право: дослідження і дослідники / Т.І.Боднарук. – К. : Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України. – 2000. – С. 108-115.
2. Владимирский-Буданов М. Обзор истории русского права / М. Владимирский-Буданов. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1995. – 640 с.
3. Гуржій І. О. Іван Франко як історик селянства України / І. О. Гуржій // наук. зап. Ін-ту історії АН УРСР. – К. : Вид-во АН УРСР, 1956. – Т. 8 : І. Я. Франко як історик. – С. 34–50.
4. Злупко С. М. Франко – економіст / С. М. Злупко. – Львів : Слово, 1992. – 208 с.
5. Іванов В. М. Історія держави і права України : [навч. посіб.] / В. М. Іванов. – К. : Атіка, 2003. – С.78-81.
6. Історія держави і права України : підруч. / [за ред. А. С. Чайковського]. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 117–120.
7. Кравець М. М. Іван Франко – історик України / М. М. Кравець. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1971. – 204 с.
8. Терлюк І. Я. Історія українського права від найдавніших часів до XVIII століття : навч. посіб. з історії держави і права України / І. Я. Терлюк. – Л., 2003. – 156 с.

¹ Де не можна праворуч, там треба йти ліворуч; тобто, де не можна по закону, треба обійти його (польськ.).

9. Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / І. Франко / Редкол. : Є. П. Кирилюк (голова) та ін. – К. : Наук.думка, 1976-1986. – Поклики на це видання в тексті в квадратних дужках : перша цифра означає том; друга – сторінку.

10. Франко І. Мозаїка. Із творів, що не ввійшли до зібрання творів у 50 т. / Іван Франко / Упоряд. : З. Т. Франко та ін. – Л : Каменяр, 2001. – 434 с.

11. Чубатий М. Огляд історії українського права / М. Чубатий. – Мюнхен ; К., 1994. – С. 9.

12. Шевченко Ф. П. Іван Франко про польсько-українські відносини та історію Польщі / Ф. П. Шевченко // наук. зап. Ін-ту історії АН УРСР. – К. : Вид-во АН УРСР, 1956. – Т. 8 : І. Я. Франко як історик. – С. 51–79.

Стаття надійшла до редколегії 9 вересня 2011 року.

Рекомендована до опублікування у “Віснику” членом редколегії М.В. Никифороком.

О.В. Bunchuk

I.FRANKO'S EVALUATION OF UKRAINIAN LAW UNDER THE REIGN OF POLAND AND LITHUANIA

Summary

When comparing life of Ukrainian population in the territories ruled by Poland and Lithuania I.Franko emphasized better existence conditions under the reign of the latter. I.Franko studied the following historical documents concerning law origins during Lithuanian reign in Ukrainian territories: Letters of Privileges, District Rules Letters, international treaties, the Law Code of the Great Duke Casimir IV and the Lithuanian Statutes of 1529, 1566, 1588.

Key words: Ivan Franko, privilege, statute.

О.Б. Бунчук

ХАРАКТЕРИСТИКА І.ФРАНКО УКРАїнСКОГО ПРАВА ЛИТОВСКО-ПОЛЬСКОГО ПЕРІОДА

Аннотация

Проанализировано взгляды И.Франко на украинское право литовско-польского периода. Сравнивая положение украинского населения на территории, под властью Польши и Литвы, И.Франко указывал на лучшие условия пребывания украинцев в составе Великого Княжества Литовского. Он рассматривал такие источники права, как Привилегии, Земские уставные грамоты, международные договоры, Судебник Великого князя Каземира IV и Литовские статуты 1529, 1566, 1588 гг.

Ключевые слова: И.Франко, привилегия, статут.